

BERIGE ZEUGEN OP EEN COMPUTERUITDRAAI

ir. S. Bokma, Onderzoeker Huisvesting en Welzijn

Op het Proefstation voor de Varkenshouderij is de stal voor drachtige zeugen in groepen in de afgelopen maand verbouwd. Minder goed functionerende zaken zijn veranderd en nieuwe technieken zijn ingebouwd. Nieuw zijn bijvoorbeeld de automatische registratie van berige zeugen en het gebruik van oorzenders.

Oude hokinrichting

De groepshuisvestingsstal is ongeveer anderhalf jaar geleden in gebruik genomen. Toen was gekozen voor een "flexibele" stalinrichting. De vloer in de ligruimten was gemaakt van losse platen, die op de roosters werden gelegd. Hierdoor konden de ligruimten gemakkelijk veranderd worden. De stal was onderverdeeld in drie hokken: een trainingsruimte, een hok voor 25-30 zeugen en een hok voor 50-60 zeugen. De voerstations waren van een nieuwe uitvoering met vooruitgang en een mogelijkheid om zeugen automatisch af te zonderen. Met deze stalinrichting is de nodige ervaring opgedaan en er zijn positieve en negatieve punten naar voren gekomen.

Ervaringen

De ondiepe ligruimten voldoen goed. De vloer blijft in de regel goed 'schoon. Wel werd duidelijk, dat bij onderbezetting de ligruimte in het hok verkleind moest worden. Een gedeelte van de ligruimte wordt dan afgesloten. Gebeurt dit niet, dan wordt de onbezette dichte vloer vaak als mestplaats gebruikt. Nadeel was, dat de ligruimte niet verwarmd kon worden. De stal wordt namelijk natuurlijk geventileerd en beschikt niet over verwarming. In de winter daalde de temperatuur in de stal soms tot ver beneden de gewenste waarde.

Na het aanbrengen van een horizontaal ventilatiescherm op ruim 2 meter hoogte, is de situatie al aanmerkelijk verbeterd, maar er blijft behoefte aan aanvullende verwarming in koude periodes. Uit gedragswaarnemingen kwam naar voren, dat er in de kleine groep met ± 25 zeugen meer onrust optrad dan in de grote groep zeugen. In de grote groep hebben de zeugen meer mogelijkheden om baas-zeugen te ontwijken.

De ervaringen met de hier gebruikte halsbandzenders zijn matig. Het aanbrengen en tijdig vervangen vraagt nogal wat tijd. Vooral in het begin

moet ervaring worden opgedaan hoe strak of los de halsbanden vastgezet moeten worden. De slijtage van de banden en met name de sluitingen was groot. Op de regionale Varkensproefbedrijven zijn halsbanden van andere merken gebruikt. De ervaringen met de traploos verstelbare halsbanden zijn gunstiger.

Nieuwe situatie: één grote groep

De ervaringen met de grote groep waren gunstig. Daarom is bij de verbouw het grote en het kleine groepshok samengevoegd tot één grote ruimte. In deze ruimte is plaats voor ongeveer 80 zeugen.

De trainingsruimte, waarin de zeugen vanuit de dekstal een week geplaatst worden, is gebleven. Het voldoet goed om de zeugen in een aparte ruimte aan het voerstation te laten wennen. De dieren hebben daar volop gelegenheid om ongestoord het voerstation in te gaan. Voor kleine bedrijven is dit een dure oplossing. Voor deze bedrijven biedt het afscheiden van een deel van het hok voor nieuwe zeugen meer perspectieven. De zeugen krijgen dan, door het verzetten van een paar hekken, gedurende een paar uur per dag toegang tot het voerstation.

De ligruimtes zijn ondiep (2 m) en liggen langs de wanden van het hok. Ze zijn uitgevoerd met een geïsoleerde vloer met vloerverwarming, die onder % afschot is gelegd.

De nieuwe situatie is weergegeven in figuur 1.

Opvangruimte voor zeugen

Omdat het voorkomt, dat een zeug kreupel wordt, of om andere redenen beter tijdelijk uit de groep gehaald kan worden, zijn een paar kleine opvanghokken in de stal aangebracht. De gedachte daarbij is dat het geven van rust bijdraagt tot een snel herstel.

Berigheidsdetectie

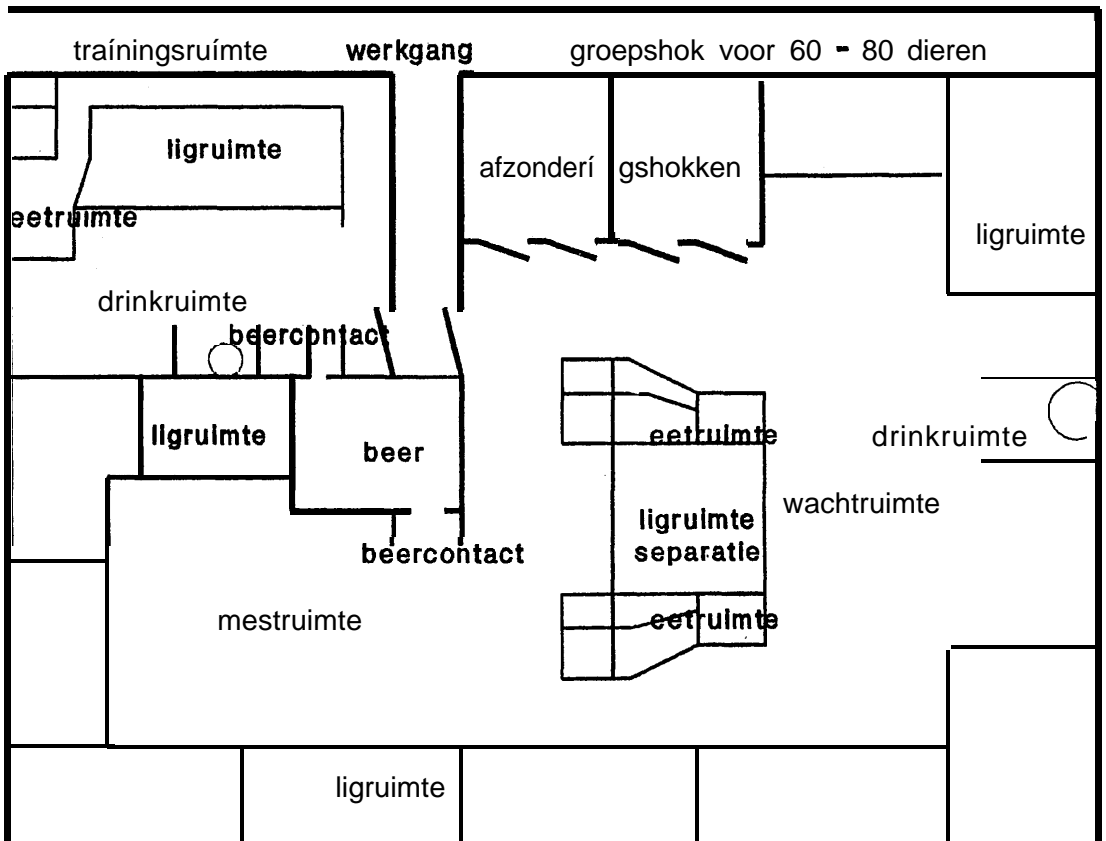
Onderzoek op het IMAG heeft uitgewezen, dat berige zeugen automatisch opgespoord kunnen

Foto: Het meldpoortje van de berigheidsdetectie.

worden. Daarbij wordt uitgegaan van het bekende gegeven, dat berige zeugen het gezelschap van een beer opzoeken als deze in de afdeling is. De firma Hokofarm heeft onlangs de automatische berigheidsregistratie in haar pakket opgenomen.

Deze berigheidsregistratie bestaat uit een zendontvanger, die gemonteerd is bij het beerhok. De zeugen, die contact zoeken met de beer worden door de (voer-)computer geregistreerd. Legt een zeug veel bezoeken op een dag af dan is dat een aanwijzing, dat de zeug berig kan zijn. Deze nieuwe ontwikkeling is veelbelovend. Op het Proefstation is deze berigheidsdetectie ingebouwd in de drachtige zeugenstal voor het opsporen van terugkomers en (vroeg) verwerpers. Misschien kunnen de drachtigheidstesten op 30 en 60 dagen na dekken hiermee komen te vervallen.

Figuur 1

Oorzenders

Oorzenders en zenders die onder de huid worden aangebracht, worden de opvolgers genoemd van de bestaande halsbandzenders. Oorzenders hebben in het ideale geval het voordeel, dat het aanbrengen eenmalig is en dat ze niet bijgesteld behoeven te worden. Dit betekent een aanzienlijke arbeidsverlichting. Er zijn al enige jaren oorzenders in de handel. Die oorzenders hebben echter als groot nadeel dat ze (te) vaak zoek raken. Ook zijn er meer zenders nodig (1 per dier). Het Proefstation heeft de beschikking gekregen over verbeterde oorzenders, die onlangs ontwikkeld zijn. Nagegaan zal worden of de verliezen minimaal zullen blijven.

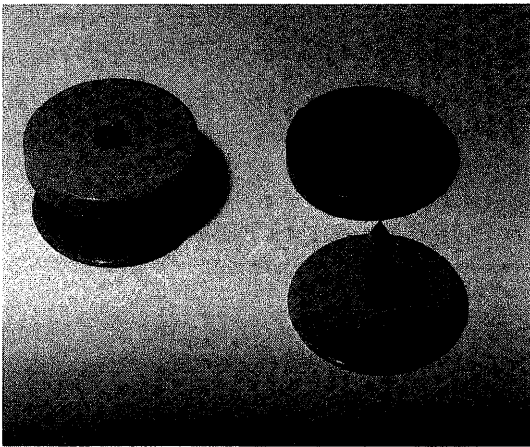

Foto: **Zendertjes**

Onderzoek

De nieuwe hokinrichting zal bekeken worden op aspecten als reinheid, gezondheid en juist gebruik door de dieren. Daarnaast is beheersbaarheid en arbeidsgemak voor de diervverzorgers een belangrijk punt voor onderzoek. Tevens wordt gekeken of de minimale verwarmingscapaciteit, die nu aanwezig is, voldoende is. De komende tijd zullen de oorzenders en de automatische berigheidsdetectie uitgebreid op hun waarde worden getest. Bij de oorzenders wordt gemeten hoe groot de arbeidsbesparing is ten opzicht van de halsbandzender. Daarnaast worden verliespercentages en het technisch functioneren vastgelegd. Bij de berigheidsdetectie zal de betrouwbaarheid van de opsporingsmethode worden getoetst.

